

Oud en nieuw in de inkomensverdeling

Auteur(s):

Jan Pen
Emeritus hoogleraar economie en publicist

Verschenen in:

ESB, 89e jaargang, nr. 4437, pagina 313, 9 juli 2004

Rubriek:

prikkel

Trefwoord(en):

De inkomensverdeling, mijn favoriete onderwerp, heeft zich de laatste tijd mogen verheugen in een onverflauwde belangstelling. Die kwam als vanouds van de politici, de journalisten en de theoretici. Die laatste groep heeft al een tijdlang minder van zich laten horen. Toen ik *Income Distribution* publiceerde (1971) was er nog een levendig debat aan de gang of de personele verdeling misschien log-normaal was. Bij die log-normale verdeling hoorde meerdere theorieën.

De Nederlandse astronoom J.C. Kapteijn die honderd jaar geleden de stelling verdedigde dat de grootte van de sterren log-normaal verdeeld zou zijn, geloofde dat dit ook gold voor de inkomensverdeling. Hij had zelfs een apparaat laten construeren, dat deze verdeling voor studenten demonstreerde.

Dat debat is verflauwd. De massa der looninkomens laat zich namelijk heel goed verklaren met de toenemende scholing en ervaring aan de aanbodskant en de stijgende vraag naar hoogopgeleiden in bijvoorbeeld de it-sector aan de vraagkant. Dat noemde Tinbergen de race tussen scholing en technische vooruitgang. Hiermee kan een flink stuk van de toenemende ongelijkheid die we de laatste decennia waarnemen, worden verklaard.

Er zijn intussen nieuwe theorieën bedacht over typisch moderne verschijnselen, zoals de extreem hoge inkomens van voetballers en supersterren (deejays) volgens het model van *the winner takes all*; daar komen hypes aan te pas, net als op de effectenbeurs. En er is een interessante poging van Hans Abbing in zijn proefschrift van 2002, *Why are artists poor?* om het overaanbod van kunstenaars te verklaren: zij blijven in leven omdat ze worden gesubsidieerd door hun ouders, hun vrouw of door zichzelf: de leraar die schildert, hevelt geld over naar de kunstenaar die hij eigenlijk graag had willen zijn en waarvan Abbing zelf een levend voorbeeld is.

Het echte nieuws zit bij de bekendheid van de individuele inkomens. Vroeger was de verdeling over personen een kwestie van anonieme statistieken met enkele multimiljonairs als interessante uitzondering. In de optocht die ik eind jaren zestig samenstelde (dweren voorop, reuzen achteraan) liep Paul Getty mee als laatste deelnemer met een geschatte lengte van achttien kilometer, dus met zijn hoofd in de stratosfeer. Hij had fortuin gemaakt in de olie. *The Economist*, die jarenlang in het oudejaarsnummer een parade liet zien met interessante details over politieagenten, verpleegsters en ambtenaren had in 1987 de Duke of Westminster achteraan gezet, als grootgrondbezitter. Oud geld. De nieuwe rijkdom komt terecht bij types zoals Bill Gates (van Windows). Wat Nederland betreft hebben we de lijst van Quote, waar de vermogens van herkenbare families op voorkomen. Maar ook de inkomens van bestuurders van grote ondernemingen en van publieke persoonlijkheden staan met hun salarissen in de krant. Zelfs de president van de Nederlandsche Bank, over wiens traktement vroeger alleen maar werd gefluisterd, krijgt volgens *Intermediair* van 13 mei jaarlijks 391.000 euro, wat hem een lengte geeft van bijna zeven meter. Gerlach Cerfontaine, van Schiphol, wordt getaxeerd op 662.000 euro. Dat is twaalf meter. Wat hij beurt is publiek geld. Ons aller minister-president, de naam is J.P. Balkenende, meet een meter of vijf. Dat valt op, als je hem op straat tegenkomt, maar dat mag ook wel.

In de politieke discussie over de toelaatbaarheid van zulke inkomens spelen morele argumenten een rol. Linkse waarnemers zien iets schandelijks in deze uitschieters en van Wim Kok is bekend dat hij, in een vorige fase van zijn politieke leven, sprak over exhibitionistische zelfverrijking. Zelf ben ik geneigd tot een milder oordeel. Wij leven in een maatschappij die sommige capaciteiten hoog belooft, sommige rijken hebben grote verdiensten voor het werk en het inkomen van de gewone mensen, en het toeval speelt een enorme rol. We moeten er maar het beste van maken door te zorgen dat deze grootverdieners voor ons allemaal aan de slag gaan - een extra werkdag moet substantieel bijdragen aan de fiscus. Vandaar mijn artikeltje in de *esb* van 17 juli 1998, 'Leve de miljonairs van Nederland.' Voetballers, bankiers en bestuurders van concerns zijn respectabele burgers die via de schatkist in staat worden gesteld om bij te dragen tot het reilen en zeilen van de natie. Maar dan wel op voorwaarde dat de fiscus hen weet te vinden.

Hier komt een oude egalitarist aan het woord: toen aan het eind van de vorige eeuw een sterke denivellering aan de gang was, waren de politici bezig de toptarieven van de inkomstenbelasting te verlagen. Dat vond zijn beslag in de Wet Zalm-Vermeend, waardoor de bovenste schijf van 60 naar 52 procent ging. Dit was een kadootje van het paarse kabinet aan de rijken, en dat was nergens voor nodig. De economische groei bereikte in die dagen een record. Ik heb dan ook herhaaldelijk bepleit om het oude percentage te herstellen, ter wille van de rechtvaardigheid en ter wille van de schatkist. Een van de argumenten tegen die belastingverhoging was dat het weinig zou opleveren omdat bovenin het inkomensgebouw zo weinig mensen wonen. Dat valt echter mee. Onlangs heb ik met telefonische hulp uitgerekend dat er boven de ondergrens van de bovenste schijf vijftien miljard zit. Daarvan acht procent levert één miljard euro op. Het is één procent van de totale belastingopbrengst. Niet veel, maar ook niet helemaal niets. Dit gegeven is voorzover mij bekend nooit eerder gepubliceerd.

Met dat geld kan makkelijk een aantal orkesten en toneelgezelschappen in stand worden gehouden die nu door het snijden in de subsidies dreigen te verdwijnen. De tariefsverhoging berokkent niemand echt kwaad en doet veel goed, speciaal bij de creatieve klasse.

Copyright © 2004 - 2005 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)